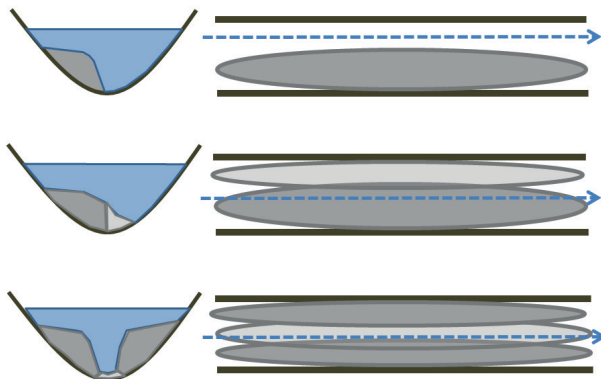

Exempel 2

Skisser på proppar i genomskärning. Tänk på att lutningen måste vara svag så fiskar och kräldjur kan klättra motströms. Lutningen 1:20 är motsvarande 5 centimeter på en meter. Om proppen är 30 cm hög blir den c:a 6 meter lång på nedströmssidan.

Viktigt för dig som markägare att tänka på

På Öland har vi **unika gädd- och öringstammar** som är anpassade efter våra korta flöden och torra somrar.

Det är olagligt att skapa vandringshinder för fisk, kontakta kommunen eller Ölands Vattenråd så får du hjälp att utforma din åtgärd rätt!

I Miljöbalken 11 kap. 12 § och 11 kap. 8 § finns bestämmelser om vattenverksamhet och vattenanläggningar.

Det är bra att känna till att både dämning och dränering egentligen är tillståndspliktig.

I Fiskelagen § 17 och 18 står det om fiskådra, det vill säga fiskens möjlighet att förflytta sig (hinder, minskat eller stoppat flöde).

Fånga vattnet på land!

I några år har nu Öland upplevt mycket torra somrar – både grundvattenbrist och brist på regn. Det har inte minst påverkat grödor och mängden foder. Det har också lett till ganska stora förluster av näringsämnen när väl höstregnen kommit igång.

Vattenbristen är delvis orsakad av för lite nederbörd, men också att vi har rätat och fördjupat diken och vattendrag så att grundvattnet tappas av och regn- och dräneringsvatten spolats ut för snabbt så att grundvatten inte hinner bildas.

Vattenrådet i samarbete med LRF vill med denna folder visa på en unik möjlighet som markägare har att få regn- och ytvatten att stanna kvar! På så sätt finns mer vatten kvar i marken som både kan bilda grundvatten och dessutom förse grödorna med livsviktigt vatten.

Ölands Vattenråd
Kristin
0485-884 80

Ölands Sportfiskeklubb
Lasse
0705-49 70 50

Borgholms kommun
Kristin
0485-884 80

Mörbylånga kommun
Michael
0485-479 06

Ölands Bank

www.olands.vattenrad.se

Fånga vattnet på land!

Hur funkar det?

I lagen om vattenverksamhet (Miljöbalken 11 kap. § 12) finns ett undantag. Du kan till exempel göra en mindre dämning eller enkel reglerad dränering i ett dike om den inte skadar annans mark eller egen- dom eller hindrar djur och växter från att förflytta sig i vattendraget. Du kan testa att täppa till dina dräneringsögon eller åkerdiken. Detta kan hjälpa till att öka både markvatten till växterna och ge vattnet tid att sippra ner och bilda grundvatten.

Men dikningsföretaget då?

Jo, de har alltid rätt till avvattnings, men det kanske går att komma överens om en dämning som är lätt att ta bort om flödena blir stora. Däm till högst 50 cm under markytan (beroende på jordart). Det är alltid bättre att dämna i ett biflöde eller åkerdike än i huvudkanalen eftersom det både är lättare att se effekten och att följa upp. I huvudkanalen finns det i de flesta fall också fiskar som måste ha möjlighet att förflytta sig utan hinder. I huvuddiket kan det i stället gå att göra ett enkelt tvästegsdike om alla är överens, då kan växter och djur ta sig upp och djupet på diket behålls, men avrinningen dämpas. Se exempel nedan.

Men fisken då?

Fisk som gädda, ort, nejonöga och öring finns i våra vattendrag och kanaler. Gäddan leker i mars-april ofta i grunda våtmarker och de flesta ynglen vandrar ut efter en månad. De kan ta sig över dämmen och hinder om de är flacka och rundade, bara det finns strömmande hela vägen till Östersjön. Öringen leker från november beroende på vattenföringen i

varje bäck. Fram till mars-april då ynglen kläcks får inte rommen (lekgruset) ligga över vattenytan. Huvuddelen av ynglen vandrar ut i havet ganska snabbt medan några står kvar upp till 2 år i bäcken om det bara finns vatten. Kontakta kommunen eller vattenrådet om det finns minsta tvekan om det går upp fisk i vattendraget och du vill göra en vattenhållande åtgärd, kontaktuppgifter nedan.

Kan jag bli anmäld och skadeståndsskyldig?

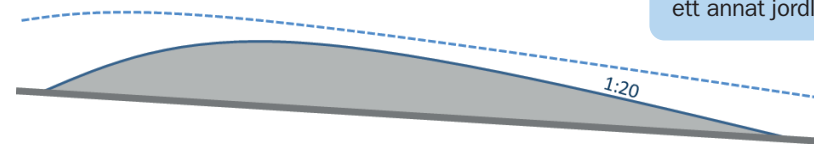
I teorin, ja, men med god kommunikation och dialog med grannar och dikningsföretag och regelbunden kontroll av de åtgärder som görs blir risken för det mindre. Det är viktigt att du tänker på vad som kan hända om du dämmer och att dämmet absolut inte får hindra fisk, kräldjur, insekter och växter från att förflytta sig. Den mest troliga följden blir inget mer än att du måste ta bort dämmet eller proppen. Tänk på att bevisbördan alltid ligger hos verksamhetsutövaren så det är bra att fotografera platsen och omgivningarna för åtgärd före och efter.

Hur ska det se ut?

Det kan till exempel vara en skopa packad alv eller jätter, eller en säck med sand i ett åkerdike. Det ska inte vara rättuppstående eller vasst. Har du en utdikad våtmark kan du höja tröskeln i utloppet med alv eller sten så att den håller kvar vattnet längre. Lutningen på proppen nedströms behöver vara minst 1:20 (5 centimeter per meter). Om du vill behålla nivån på kanalbotten kan du längs en sträcka bygga ett enkelt tvästegsdike med täta massor och natursten. Då hindras varken avvattningen, djur eller växter, men vattnet fördröjs.

Jätter är ett öländskt ord för hårt packat morängrus, ofta med lera i, som ligger under ett annat jordlager.

Exempel 1

Packad jätter som blivit övervuxen med gräs i ett dike i en betesmark med omgivande åker. C:a 50 cm hög med flacka sidor. Här finns bland annat odlor som behöver kunna röra sig i diket. Gräset minskar erosionen. Tänk på att det måste vara flackt och framkomligt!

Vad har jag för nytta av det?

Förhoppningsvis får du mer vatten tillgängligt för dina grödor (som en slags underifrån-bevattning), kanske blir det mer vatten i en brunn i närheten och så kan det bildas mer grundvatten. Både djur, växter och människor har nytta av i det långa loppet. En annan bra sak är att näringen stannar på åkern istället för att sköljas ut genom dikena!

Vad händer sen?

Vi hoppas att det kommer regn så att dämmena gör nytta. Om det visar sig att ingenting tar skada av att dämmena finns där kanske de kan få vara kvar. På de platser där grannar och dikningsföretagen vill att du tar bort dämmena gör du det. En sådan

här åtgärd är helt frivillig men vattenrådet vill gärna se om det ger resultat över en längre tid. Kom också ihåg att du måste följa upp och kontrollera åtgärderna så länge de är kvar och särskilt så det inte fastnar fisk och kräldjur!

Full av frågor och funderingar?

Kontakta Ölands Vattenråd eller din kommun, särskilt om du tror det finns fisk i vattendraget. Ölands Sportsfiskeklubb kan ge tips på utformning och råd om du vet att det finns fisk i diket. Hör gärna av dig till vattenrådet om du gör en åtgärd så har vi lättare att se om det har effekt. All dokumentation bidrar också till kunskap och kommer att underlätta eventuella framtida åtgärder.